

„Nikada se nisam oblačila kao fotograf, sa prslukom i čizmama. Naprotiv, išla sam na štiklama, a kameru, obojenu u crno, nosila sam skrivenu. Ukoliko bi me pogledao neki policajac, skretala sam mu pažnju tako što bih stavljala ruž za usne.“

“Nunca me disfracé de fotógrafo, con chaleco de bolsillos ni botas, al contrario, me movía con tacones y la cámara escondida y pintada de negro. Si un policía me miraba, yo lo despistaba pintándome los labios.”

Pilar Ajmerik (Barcelona, 1943) tokom pet godina pohađala je studije na Školi dramskih umetnosti Adria Gval, koju su vodili Rikard Salvat i Marija Aurelija Kampmani. Tu je stekla kontakte sa intelektualnim miljeom Barcelone tog vremena i sprijateljila se sa Montserat Roid, sa kojom je potom redovno sarađivala na različitim projektima. Godine 1965. otišla je u London, a dve godine kasnije preselila se u Pariz, gde je živio njen ujak Havijer Tarago, nekadašnji fotograf Komesarijata za propagandu republikanske Vlade u Kataloniji, koji je u francuskoj prestonici imao fotografsku radnju.

Ajmerik se 1968. godine vratila u Barcelonu, gde je radila kao profesionalni fotograf i bavila se plakatima i omotima za ploče, specijalizovala se za portret, društvenu reportažu i teatar. Sarađivala je sa različitim medijima, poput *El País*, *Fotogramas*, *Qué leer*, *Destino*, *Triunfo*, *La Calle*, *Serra d'Or* i *Vindicación Feminista*. Ostvarila je više saradnji u oblasti izdavaštva, kao i u audio-vizuelnim medijima počev od 1974, na programu *Ljudi* na TVE (sa Monsterat Roid), posle koje su usledili *Stvarati i živeti*, *Za mnogo godina* (sa Rosa Marijom Sarda) i *Mesec* (sa Hulijom Otero).

Držala je kurseve iz fotografije na Odseku za omladinu grada Barcelone, kao i seminare na Institutu za studije fotografije Katalonije. Objavila je zbirke fotografija *Sećanje na jedno vreme* (2004), *Otporaši, kultura kao odbrana* (2012), *Turistkinje u Havani* (2008), *Nova pesma, glas naroda* (2010) i *Radost i revolt* (2012), između ostalih. Realizovala je brojne lične projekte (izdvaja se audio-vizuelni projekat *Prekomorska groblja*, 2006). Izlagala je u Barceloni (prvi put 1977. godine u galeriji Eude), kao i u Havani, Buenos Ajresu i Santiago de Čileu.

Nedavno je dobila Nacionalnu nagradu za fotografiju za 2021. godinu, koju dodeljuje špansko Ministarstvo kulture. Žiri je odao priznanje Pilar Ajmerik zbog „karijere u oblasti ulične fotografije, započete sedamdesetih godina, koja postavlja goruća pitanja u poznoj fazi frankističke društvene i političke stvarnosti, a koja su i dan danas aktuelna. Stvaralaštvo koje klija iz etičkih osnova u kojima je krhkost polazna tačka fotografske naracije”.

www.pilaraymerich.com

Kroz formu društvene hronike, Pilar Ajmerik je ovekovčila društvene proteste i pokrete počev od kraja frankizma, preko perioda tranzicije, do današnjih dana. To je radila kroz svoju ličnu vizuru, koju je ona sama definisala prilikom dodele nagrade Margarita Riviere za novinarsku pravičnost sa rodnom perspektivom 2019. godine, sledećim rečima: „Profesionalno, stvarnosti sam uvek pristupala kroz oči žene”. U društvu svoje kamere, pratila je put žena koje su branile svoja prava i slobode. Njen obiman fotografski opus, čiji je jedan deo prikazan na ovoj postavci, mogao je da se vidi na više od šezdeset izložbi.

Mnoge od ovih fotografija su odraz jednog grada koji se radikalno transformisao, odraz Barcelone 70-ih i 80-ih godina, naročito levičarskih intelektualaca. Ogledalo jednog pokreta u kojem su se, prema Pilarinim rečima, okupile tri generacije: „oni koji su se vraćali iz egzila, oni koji su bili u unutrašnjem otporu, kao i mladi koji su upijali od jednih i od drugih, između ostalih”.

Sedamdesete i osamdesete godine su obeležila dva krucijalna elementa u razvoju fotografije u Kataloniji. S jedne strane, pojavljuju se prve galerije u potpunosti posvećene ovoj disciplini. Istovremeno, brojni vizuelni umetnici iz Katalonije, naročito oni koji se specijalizuju i bave konceptualnim tendencijama, počinju da koriste fotografiju kao sredstvo za svoje stvaralaštvo.

U tom smislu, razvoj fotografije u Kataloniji okreće se konceptualizmu, a potom, naročito sa radovima Đoana Fontkubijerte i Perea Formigere, počinju da se osećaju i efekti postmodernizma. Iz tog perioda treba spomenuti rad Pilar Ajmerik, kao i Ferana Freišu, Montserat Manent, Đordija Gumija i Tonija Vidala.

„Pilar nam kroz svoj objektiv uvek prikazuje dušu osobe koja je svoj lik postavila u središte dešavanja. To je misija društveno angažovanog fotografa: da stane na stranu određenog principa i da predstavi stvarnost prožetu humanošću, što je osobina koju je nesumjivo usvojila od svojih prijatelja pesnika. Iako su stihovi Pilar Ajmerik kaljeni hladnim čelikom stvarnosti onakve kakva jeste, crno-bele, naizgled bez stila, bez ekspresivnih pretenzija, bez orijentacije, osećamo njihovu krhkost i univerzalnost”.

Laura Tare, profesorka fotografije i kustoskinja

“Pilar siempre nos muestra el alma a través de la mirada de un personaje que presta su retrato en el centro de la acción. Esta es la misión de la fotógrafa comprometida: ponerse del lado de una causa y expresar la realidad atravesada de humanidad, una cualidad que sin duda aprendió de sus amigos poetas. Aunque los versos de Pilar Aymerich hayan sido forjados con el acero frío de la realidad tal cual y del blanco y negro, aparentemente faltos de estilo, sin pretensión expresiva, sin ostentación, siempre los sentimos delicados y transcendentales”.

Laura Tarré, profesora de fotografía y comisaria de exposiciones

Pilar Aymerich (Barcelona, 1943) estudió durante cinco años en la Escuela de Arte Dramático Adrià Gual, dirigida por Ricard Salvat y Maria Aurèlia Campmany. Entró en contacto con el medio intelectual de la época e hizo amistad con Montserrat Roig, con quien colaboró de forma regular en diversos proyectos. En 1965 partió a Londres y dos años después se trasladó a París, donde vivía su tío, Xavier Tarragó, que había sido fotógrafo en el *Comissariat de Propaganda de la Generalitat republicana* y mantuvo en la ciudad francesa una casa de fotografía.

Aymerich regresó a Barcelona en 1968 y se estableció como fotógrafa profesional realizando cartelismo y cubiertas de discos y especializándose en retrato, reportaje social y teatro. Colaboró en diversos medios de comunicación, como *El País*, *Fotogramas*, *Qué leer*, *Destino*, *Triunfo*, *La Calle*, *Serra d'Or* o *Vindicación Feminista*. Colaboró en el mundo editorial y también en medios audiovisuales a partir de 1974, en el programa *Personatges* para Televisión Española (con Montserrat Roig), al cual siguieron *Crear i viure*, *Per molts anys* (con Rosa María Sardá) y *La luna* (con Julia Otero).

Ha impartido clases de fotografía en el Area de Juventud del Ayuntamiento de Barcelona y seminarios en el Instituto de Estudios Fotográficos de Cataluña. Ha publicado *Memòria d'un temps* (2004), *Resistents, la cultura com a defensa* (2008), *Viajeras a La Habana* (2008), *La Nova Cancó, la veu d'un poble* (2010) y *El goig i la revolta* (2012), entre otros. Ha realizado numerosos proyectos personales (destaca el audiovisual *Cementiris d'ultramar*, 2006). Ha expuesto en Barcelona (la primera vez en 1977 en la galería Eude) y también en La Habana, Buenos Aires y Santiago de Chile.

Recientemente ha sido galardonada con el Premio Nacional de Fotografía 2021 otorgado por el Ministerio de Cultura del Gobierno de España. El jurado ha reconocido a Pilar Aymerich por “una trayectoria en el ámbito de la fotografía a pie de calle, desarrollada a partir de la década de los setenta, que plantea cuestiones acuciantes en la realidad social y política tardofranquista, que aún hoy son de relevancia. Una obra que germina desde una noción ética en la que la fragilidad es el punto de partida de una narración fotográfica”.

A través del reportaje social, Pilar Aymerich ha retratado las manifestaciones y los movimientos sociales desde finales del franquismo, pasando por la transición, hasta la actualidad. Lo ha hecho desde una mirada propia, que ella misma definió cuando recogió el premio Margarita Rivière al rigor periodístico con visión de género en 2019: “Profesionalmente, siempre me he acercado a la realidad con ojos de mujer”. Con su cámara ha acompañado el camino de las mujeres para defender sus derechos y sus libertades. Su extenso archivo fotográfico, del cual presentamos ahora una muestra, se ha podido ver en más de sesenta exposiciones.

Muchas de esas fotos son el reflejo de una ciudad que se transformaba radicalmente, un reflejo de la Barcelona de los años ‘70 y ‘80, y en especial de los intelectuales de izquierdas. Reflejo también de un momento en el que, en palabras de Pilar, se juntaron tres generaciones: los que volvían del exilio, los que habían estado en la resistencia interior y los jóvenes que habían bebido de toda esta gente, entre otros”

Las décadas de los setenta y los ochenta son dos momentos significativos en el desarrollo de la fotografía en Catalunya. Por un lado, surgen las primeras galerías dedicadas íntegramente a esta disciplina. Por el otro, muchos de los artistas visuales catalanes, en especial los que se forman y trabajan en tendencias conceptuales, comienzan a usar la fotografía como medio para sus creaciones.

Así, la fotografía catalana se tiñe de conceptualismo y, más tarde, y en especial con los trabajos de Joan Fontcuberta y de Pere Formiguera se dejan notar los efectos del posmodernismo. De este periodo hay que nombrar el trabajo de Pilar Aymerich, así como el de Ferran Freixa, Montserrat Manent, Jordi Gumí o Toni Vidal.

Preljuba se zakonom kažnjavala sa šest godina zatvora za žene, dok su muškarci dobijali kaznu samo u slučaju da su sa drugom ženom živeli u svom bračnom domu. Grupe žena organizovale su proteste, zviždale ispred sudova i popularizovale slogan „I ja sam preljubnica”.

Feministički zahtevi su uspeli da promene zakon, kojim se, od 26. maja 1978, preljuba više nije smatrala zločinom.

Demonstracije ispred suda, Barselona, 1976.

Više od 40.000 građevinskih radnika započelo je štrajk na kom su postavljeni zahtevi u 19 tačaka, između ostalog i minimalna mesečna zarada od 5.500 peseta, fiksni ugovor i 40 sati rada nedeljno. Na štrajku je učestvovalo 90% građevinskih radnika i trajao je od 17. do 20. februara 1976. godine.

Na fotografiji su sindikalni lideri koji su krišom štrajkovali, zbog čega ona zamalo da nije objavljena u časopisu *Triunfo*, u cilju zaštite njihovih identiteta. Na kraju je ipak dogovoreno da se fotografija objavi.

Karer de Fernan, Barselona, februar 1976.

Oko 800 osoba, uključujući vaspitače i čitave porodice, zatvorilo se tokom deset dana u četrnaest vrtića u Barceloni, kako bi ukazali na važnost dobijanja pomoći i subvencija od gradskih opština i Ministarstva prosvete. Koordinatorica za vrtiće pokrenula je slogan: „Želimo besplatne vrtiće za sve!”

Na fotografiji su mali demonstratori na okupljanju u junu 1976. godine u ulici Paseo de Grasija.

Feran Planes, Doan Pañes i Žoakim Amat-Piniela, Katalonci koji su deportovani u nacistički koncentracioni logor Mauthausen.

„Monserat Rod je vodila intervju sa tri bivša zatočenika nacističkih logora i pozvala me je da požurim da ih slikam. Kada sam stigla, sedeli su za stolom sa magnetofonom u sredini. Vrtela sam se po toj prostoriji. Išla sam na ulicu, bilo mi je potrebno vazduha. Govorili su o užasnim stvarima, a ja sam na raspolaganju imala samo sto za kojim su sedele tri osobe. Kada sam skrenula iza ugla, videla sam otvoren prostor sa zidom u pozadini. Vratila sam se i rekla da mi je potrebno više svetla, te da izademo na ulicu. Kada smo stali ispred zida, zamolila sam ih da stanu u red, onako kako su to činili u koncentracionom logoru. Lica su im se automatski promenila i to je bio trenutak da se uhvati teskoba u njima. Imam samo jedan negativ.” – *Pilar Ajmerik*.

Barselona, novembar 1972.

Krajem sedamdesetih godina, pokret za prava homoseksualaca dobija na snazi, istovremeno sa feminističkim pokretom. Jedan od najpopularnijih slogana je bio: „Peder? Da, hvala”, po ugledu na onaj „Nuklearke? Ne, hvala.” Fotografija je napravljena tokom demonstracija za prava homoseksualne zajednice 1979. godine.

Barselona, februar 1978.

Las leyes castigaban el adulterio con seis años de prisión para las mujeres, mientras que a los hombres solo se les castigaba en el caso de que convivieran con otra mujer en el domicilio conyugal. Los grupos de mujeres llevaron a cabo manifestaciones, abucheos delante de los juzgados y popularizaron el eslogan: “Yo también soy adúltera”.

Las reivindicaciones feministas consiguieron cambiar las leyes que, a partir del 26 de mayo de 1978, dejaron de considerar el adulterio como un delito.

Manifestación delante de los juzgados, Barcelona, 1976.

Más de 40.000 obreros de la construcción iniciaron una huelga que duró desde el 17 al 20 de febrero de 1976, con un seguimiento del 90%, para plantear la exigencia de 19 puntos, entre los que constaba el salario mínimo mensual de 5.500 pesetas, el contrato fijo y las 40 horas semanales.

En esta fotografía, aparecen los líderes sindicales en la clandestinidad, motivo por el que estuvo a punto de no ser publicada en la revista Triunfo con el fin de proteger sus identidades. Finalmente acordó la publicación de la fotografía.

Karer de Ferran, Barcelona, febrero de 1976.

Unas 800 personas, entre docentes y familias, se encerraron en catorce guarderías de Barcelona durante diez días para reclamar ayudas y subvenciones por parte del Ayuntamiento y del Ministerio de Educación. La Coordinadora de Guarderías popularizó el lema: “Queremos guarderías gratuitas para todo el mundo”.

En la imagen, pequeños manifestantes de una concentración en junio de 1976 en los Jardins de Gràcia.

Ferran Planes, Joan Pagès y Joaquim Amat-Piniella, catalanes que fueron deportados al campo de concentración nazi de Mauthausen.

“Montserrat Roig estaba realizando una entrevista a tres exdeportados de los campos nazis y me llamó para que fuera corriendo a hacer una foto. Cuando llegué, estaban situados alrededor de una mesa, con un magnetófono en medio. Empecé a dar vueltas por la sala. Salí a la calle, necesitaba aire. Estaban explicando cosas terribles y yo solo tenía una mesa con tres personas. Al volver una esquina, vi un descampado con una pared al fondo. Volví y les dije que necesitaba más luz, que bajásemos a la calle. Cuando llegamos delante de la pared, les pedí que se pusieran en fila, tal como hacían en el campo de concentración. Automáticamente se les cambió la cara, fue un instante para captar la angustia. Solo tengo un negativo.” – *Pilar Aymerich*.

Barcelona, noviembre de 1972.

A finales de los años setenta, el movimiento por los derechos de gays y lesbianas irrumpe con fuerza y simultáneamente al movimiento feminista. Uno de los lemas más populares era “¿Maricón? Sí, gracias”, que emulaba el de “¿Nucleares? No, gracias”. La fotografía corresponde a una manifestación de 1979 por los derechos del colectivo homosexual.

Barcelona, febrero de 1978.

FEMINISTIČKA BORBA U BARSELONI
PILAR AJMERIK

Dobitnica španske Nacionalne nagrade za fotografiju za 2021. godinu

LA LUCHA FEMINISTA EN BARCELONA
PILAR AYMERICH

Premio Nacional de Fotografía 2021

JO TAMBÉ
SÓC
ADULTERA

FEMINISTIČKA BORBA U BARSELONI
PILAR AJMERIK

Dobitnica španske Nacionalne nagrade za fotografiju za 2021. godinu

LA LUCHA FEMINISTA EN BARCELONA
PILAR AYMERICH

Premio Nacional de Fotografía 2021

08/03 – 04/05/2022
Institut Cervantes Beograd
Čika Ljubina 19
cenbel@cervantes.es

Ulaz slobodan.
Radno vreme galerije:
Ponedeljak – petak: 09:00 – 21:00h
Subota i nedelja: 09:00 – 17:30h